

REGIONLARDA KADR HAZIRLIĞI PROSESİNİN TƏKMİLLƏŞDİRİLMƏSİ: MÜASİR YANAŞMALAR, MÖVCUD VƏZİYYƏT VƏ İNKİŞAF PERSPEKTİVLƏRİ

Nigar Xəlilova,

*Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin Menecment (təhsilin
təşkili və idarə olunması) ixtisası üzrə magistrant*

e-mail: nigarkhalil@mail.ru

<https://doi.org/10.30546/2706-7858.2025.2.0107>

UOT: 37; 377

Xülasə. *Məqalədə regionların davamlı inkişafının təmin edilməsində peşə təhsili müəssisələrinin rolu və kadr hazırlığı prosesində müasir yanaşmaların tətbiqinin zəruriliyi təhlil edilir, eləcə də globallaşma şəraitində rəqabətqabiliyyətli kadrların hazırlanmasının regional inkişafı üçün strateji əhəmiyyəti vurğulanaraq mövcud kadr hazırlığı sisteminin əmək bazarının dinamik tələblərinə adekvat cavab verməsinin zəruriliyi əsaslandırılır. Müasir yanaşmaların əsas aspektləri kimi beynəlxalq və işəgötürənlərlə əməkdaşlıq məqalədə xüsusi vurğulanır. Qəbələ Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzinin bu istiqamətlərdə apardığı uğurlu təcrübələri nümunə olaraq təqdim edilir. Çevik təlim yanaşmasının didaktik prinsipləri, xüsusiyyətləri və peşə təhsili müəssisələrində implementasiya imkanları nəzərdən keçirilir. Kadr hazırlığı sisteminin davamlı təkmilləşdirilməsi üçün bir sıra inkişaf perspektivləri təklif olunur. Ümumilikdə məqalədə regionların sosial-iqtisadi inkişafında peşə təhsilinin mühüm rolu elmi şəkildə əsaslandırılır, müasir tələblərə cavab verən kadrların hazırlanmasında müasir təlim yanaşmalarının potensialının təhlili və bu istiqamətdə strateji tövsiyələr təqdim edilir.*

Açar sözlər: *peşə təhsili, kadr hazırlığı, regional inkişaf, müasir təhsil yanaşmaları, işəgötürənlərlə əməkdaşlıq, beynəlxalq əməkdaşlıq, çevik təlim.*

Key words: *vocational education, staff training, regional development, modern education approaches, collaboration with employers, international cooperation, agile learning.*

Ключевые слова: *профессиональное образование, подготовка кадров, региональное развитие, современные образовательные подходы, сотрудничество с работодателями, международное сотрудничество, гибкое обучение.*

Müasir dövrdə regionların davamlı inkişafının təmin edilməsində yüksəkixtisaslı, peşəkar və rəqabətqabiliyyətli kadrların hazırlanması xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Qloballaşan dünyada uğur qazanmaq, innovasi-

yaları təşviq etmək və sosial rifahın təmin edilməsi, məhz belə kadrlardan asılıdır. Bu kontekstdə regionlarda kadr hazırlığı prosesinin mövcud çağırışlara adekvat cavab verməsi, xüsusilə də peşə təhsili müəssisələrinin bu prosesdəki rolu getdikcə daha çox aktuallaşır. Belə

ki, regionların spesifik inkişaf prioritetləri nəzərə alınmadan həyata keçirilən kadr hazırlığı siyasəti mövcud potensialın tam olaraq reallaşdırılmasına maneələr törədir və regionların sosial-iqtisadi inkişaf tempini ləngidir. Bu mənada peşə təhsili müəssisələri əmək bazarının sürətlə dəyişən tələblərinə adekvat cavab verməkdə əsas platforma rolunu oynayır. Təhsildə müasir yanaşmalar ənənəvi yanaşmalardan fərqli olaraq, peşə təhsili müəssisələrinin funksiyalarını genişləndirir, onları regional inkişafın mərkəzlərinə çevirir.

Tədqiqatın aktuallığı. Qloballaşan dünyada müasir əmək bazarının dəyişən tələbləri, innovativ texnologiyaların sürətli tətbiqi və rəqabət mühitinin kəskinləşməsi şəraitində peşə təhsili sisteminin funksional çevikliyi və keyfiyyət göstəricilərinin yüksəldilməsi prioritet məsələlər sırasındadır. Xüsusilə regionlarda peşə təhsilinin inkişaf səviyyəsi həmin ərazilərin iqtisadi artım imkanlarının reallaşdırılmasında əsas determinant kimi çıxış edir. Bu kontekstdə peşə təhsilinin müasir tələblərə uyğun təşkili, əmək bazarının real ehtiyacları əsasında tədris proqramlarının formalaşdırılması, işəgötürənlərlə insti-tusional əməkdaşlığın gücləndirilməsi və davamlı inkişafa yönəlik, eləcə də təhsil strategiyalarının tətbiqi xüsusi aktuallıq kəsb edir.

Tədqiqatın məqsədi. Bu tədqiqat regionların sosial-iqtisadi inkişafında peşə təhsili müəssisələrinin rolunu elmi əsaslarla qiymətləndirmək, əmək bazarının dinamik tələbləri kontekstində kadr hazırlığı sisteminin müasir təhsil paradimaları çərçivəsində yenidən qurulmasının zəruriliyini əsaslandırmaq, eləcə də bu istiqamətdə müasir təhsil paradimalarının səmərəliliyini təhlil etmək məqsədi daşıyır. Tədqiqat, eyni zamanda peşə təhsili sahəsində insan kapitalının keyfiyyətə inkişaf etdirilməsini təmin edən innovativ pedaqoji yanaşmaların tətbiqi imkanlarının müəyyənləşdirilməsinə, bu yanaşmaların təhsil müəssisələrinin struktur-funksional mexanizmlərinə inteqrasiyasının elmi əsaslandırılmasına və regionlarda dayanıqlı iqtisadi inkişafın kadr təminatı baxımından dəstəklənməsi istiqamətində tövsiyələrin işlənilib hazırlanmasına xidmət edir.

Metodologiya. Tədqiqat işində kompleks və

çoxşaxəli təhlil tələb olunduğundan, “qarışıq metodlar” (“mixed methods”) yanaşmasından istifadə edilmişdir. Bu yanaşma həm kəmiyyət, həm də keyfiyyət yönümlü məlumatların sintezini təmin etməklə, araşdırmanın elmi əsaslı və hərtərəfli olmasına şərait yaratmışdır. Əsas tədqiqat obyektı kimi Qəbələ Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzi seçilmişdir. Bu seçim təsadüfi olmamış, müəssisənin son illərdə regionun iqtisadi inkişafına inteqrasiyası, innovativ təlim yanaşmalarının tətbiqi və əmək bazarı ilə qarşılıqlı əlaqəsi əsas meyarlar kimi götürülmüşdür. Tədqiqat çərçivəsində aşağıdakı məlumat toplama üsullarından istifadə olunmuşdur:

- **Sənədlərin təhlili:** Peşə təhsili ilə bağlı normativ-hüquqi sənədlər, təlim proqramları, illik hesabatlar və əmək bazarı üzrə statistik məlumatlar araşdırılmışdır.

- **Müsahibə:** Təhsil müəssisəsinin rəhbər heyəti, təlimçi müəllimlər, tələbələr və işəgötürənlərlə aparılmış müsahibələr vasitəsilə keyfiyyət yönümlü məlumatlar toplanılmışdır.

- **Müşahidə:** Təlim prosesi zamanı aparılmış strukturlaşdırılmış müşahidələr vasitəsilə pedaqoji metodların tətbiqi, texniki təminat və təlim mühitinin real vəziyyəti təhlil olunmuşdur.

Toplanmış məlumatlar tematik təhlil və deskriptiv statistika üsulları ilə analiz edilmişdir: Keyfiyyət məlumatları (müsahibələr, müşahidələr, sənəd analizi) üzrə əsas mövzular tematik çərçivəyə salınmış, nəticələr məzmun təhlili ilə ümumiləşdirilmişdir. Kəmiyyət məlumatları üzrə isə təlim iştirakçılarının sayı, ixtisaslar üzrə bölgü, təlimlərin davamlılığı və nəticə indikatorları üzrə göstəricilər cədvəl formasında sistemləşdirilmişdir.

Tədqiqatın etibarlılığı və obyektivliyi aşağıdakı prinsiplərə əsasən təmin edilmişdir:

- məlumat mənbələrinin çoxçeşidliliyi (triangulyasiya);

- müsahibə və müşahidə proseslərinin strukturlaşdırılması;

- təhlil prosesində subyektiv interpretasiyaların qarşısını almaq üçün anonimlik və neytrallıq prinsiplərinə riayət edilməsi.

Müasir yanaşmaların əsas aspektləri

Peşə təhsilində işəgötürənlərlə əlaqə müasir yanaşmaların ən mühüm aspektlərindən biridir.

Bu əlaqələr ənənəvi yanaşmalarda məhdud və formal xarakter daşıyırdısa, müasir yanaşmalarda daha sıx, davamlı və qarşılıqlı fayda prinsipinə əsaslanır. Təhsilin əmək bazarının tələblərinə uyğunlaşdırılması, tələbələrin təcrübə biliklərinin artırılması, məzunların məşğulluq səviyyəsinin yüksəldilməsi, təhsil müəssisələri üçün resursların cəlb edilməsi, eləcə də innovasiya və inkişafın təşviqi baxımından işəgötürənlərlə əlaqələr mühüm əhəmiyyət daşıyır. İşəgötürənlərlə effektiv əlaqələrin təmin edilməsinin fundamental üsullarından biri peşə təhsili müəssisələri ilə özəl sektor subyektləri arasında qarşılıqlı fayda prinsipinə əsaslanan əməkdaşlıq modelinin tətbiqidir. Özəl sektorla əməkdaşlıq əmək bazarının tələblərinə cavab verən kadrların hazırlanması baxımından strateji əhəmiyyət kəsb edir. Qəbələ Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzinin işəgötürənlərlə əlaqələri respublikamızda peşə təhsili müəssisələri ilə özəl sektor arasında səmərəli əməkdaşlığın ən uğurlu təzahürlərindən biri kimi qiymətləndirilə bilər. Onu da vurğulayaq ki, Mərkəz ilə “Yeni Şamaxı Hotel Company” MMC arasındakı əməkdaşlıq dövlət təhsil müəssisəsi ilə özəl biznesin effektiv inteqrasiyasının parlaq nümunəsidir. Sözügedən müəssisələr arasında imzalanmış memorandum çərçivəsində mərkəzin “aşpaz” ixtisası üzrə təhsil alan tələbələr istehsalat təcrübələrini bu müəssisədə keçirirlər. Bununla birgə, Mərkəz ilə “Azerbaijan IC Distribution” MMC arasında imzalanmış əməkdaşlıq memorandumu əsasında mərkəzin “mühasibat uçotu” ixtisası üzrə tədris prosesinin optimallaşdırılması məqsədi ilə tərəfdaş şirkətin mütəxəssisləri tərəfindən müntəzəm olaraq seminar və master-klassların təşkil edilməsi nəzərdə tutulub. Həmçinin IC platforması üzərindən diplom işi yazmaq istəyən tələbələrə təmənnasız konsultativ dəstək göstərilməsi və tələbələrin güzəştli şərtlərlə sertifikatlaşdırma proqramlarına cəlb edilməsi planlaşdırılıb. İşin görülməsinə tərəfi odur ki, mərkəzin özəl sektorlarla əməkdaşlığı müxtəlif sahələri əhatə edən geniş bir spektr üzrə davamlı olaraq inkişaf etməkdədir.

Beynəlxalq əməkdaşlıq qabaqcıl təcrübələrin mənimsənilməsi, tələbə və müəllim mobilliyinin təmin olunması, birgə layihələrin həyata keçirilməsi, eləcə də kadr hazırlığı prosesinin keyfiyyətinin yüksəldilməsi üçün yeni imkanlar

yaradır. Dünyanın müxtəlif ölkələrində peşə təhsili sahəsində əldə olunan uğurlu təcrübələr və innovativ yanaşmalar beynəlxalq əməkdaşlıq vasitəsilə yerli müəssisələrə ötürülə bilər. Bu, tədris metodlarının müasirləşdirilməsinə, yeni ixtisasların yaradılmasına və təhsil proqramlarının əmək bazarının tələblərinə daha adekvat şəkildə uyğunlaşdırılmasına kömək edir.

Beynəlxalq mübadilə proqramları tələbələrə fərqli təhsil sistemləri ilə tanış olmaq, yeni mədəniyyətlər kəşf etmək, xarici dil bacarıqlarını təkmilləşdirmək və beynəlxalq iş mühitinə inteqrasiya üçün zəruri olan kompetensiyaları qazanmaq imkanı yaradır. Müəllim mübadiləsi isə pedaqoji heyətin tədris metodlarını zənginləşdirməyə, yeni biliklər əldə etməyə və beynəlxalq tərəfdaşlarla əlaqələr qurmağa kömək edir. Bu, həm tələbələrin, həm də müəllimlərin peşəkar inkişafına müsbət təsir göstərir. Beynəlxalq əməkdaşlıq müxtəlif mədəniyyətlərin nümayəndələri ilə ünsiyyət qurmağa, onların dəyərlərini və baxışlarını anlamağa kömək edir. Belə ki, tolerantlığın, qarşılıqlı hörmətin və qlobal vətəndaşlıq şüurunun formalaşmasında bu, mühüm rol oynayır.

Beynəlxalq əməkdaşlıq çərçivəsində həyata keçirilən tədqiqat layihələri və innovativ təşəbbüslər peşə təhsili sahəsində yeni biliklərin yaradılmasına, tədris materiallarının təkmilləşdirilməsinə və müasir texnologiyaların tətbiqinə imkan yaradır. Bu cür əməkdaşlıq, həmçinin maliyyə resurslarının cəlb edilməsi və beynəlxalq grant proqramlarında iştirak üçün də əlverişli zəmin formalaşdırır. Beynəlxalq əməkdaşlıq təhsil subyektlərinin beynəlxalq səviyyədə tanınan sertifikat və diplomlarla təmin edilməsi, eləcə də peşə təhsili müəssisələrinin beynəlxalq keyfiyyət standartlarına uyğunlaşdırılması imkanlarını genişləndirir, məzunların beynəlxalq əmək bazarında rəqabət qabiliyyətini artırır və onların xarici ölkələrdə işə düzəlmə şanslarını yüksəldir.

Beynəlxalq əməkdaşlıq müstəvisində də Qəbələ Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzinin fəaliyyəti diqqətəlayiqdir. Mərkəzin beynəlxalq tərəfdaşları sırasında Almaniya və Türkiyənin turizm və kənd təsərrüfatı sahələrində fəaliyyət göstərən müəssisələri yer almaqdadır ki, bu da müvafiq sahələr üzrə əməkdaşlığın mövcudluğunu nü-

mayış etdirir. Bu ilin mart ayında “Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Türkiyə Respublikası Hökuməti arasında peşə təhsili sahəsində əməkdaşlığa dair Protokol” [1] çərçivəsində Türkiyənin Çağaloğlu Anadolu Lisesindən 12 nəfərlik nümayəndə heyətinin sözügedən mərkəzə səfəri baş tutub. Səfər iki qardaş ölkə arasında peşə təhsili sahəsində mövcud əlaqələrin daha da dərinləşməsinə, təcrübə mübadiləsinin intensivləşməsinə və gələcək birgə layihələrin müəyyənləşdirilməsinə zəmin yaradır. Çağaloğlu Anadolu Lisesinin direktoru Gökhan Karataş və Qəbələ Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzinin direktoru Qalib Nəbiyevin imzaladığı “Qardaşlıq protokolu” təhsil müəssisələri arasında birbaşa əlaqələrin qurulmasına, müəllim və tələbə mübadiləsi proqramlarının işlənib hazırlanmasına, həmçinin peşə təhsilinin müasir tələblərə uyğunlaşdırılması istiqamətində fikir mübadiləsinə imkan yaradır ki, bu da son nəticədə hər iki ölkədə insan kapitalının inkişafına töhfə verir. Deyilənlərə bariz nümunə olaraq, 2024-cü ilin aprel ayında Qəbələ Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzindən 15 nəfər – 12 tələbə və 3 məzun Türkiyənin Antalya və İzmir şəhərlərində yerləşən aparıcı turizm obyektlərində təşkil olunmuş təcrübə proqramında iştirak etmişdir [16]. Bu proqram iştirakçılara turizm və qonaqpərvərlik sahəsində praktiki bilik və bacarıqların formalaşdırılması, eləcə də beynəlxalq təcrübə qazanmaq imkanı yaratmaqla onların peşəkar inkişafına və gələcək karyera imkanlarına mühüm töhfə vermişdir. Cari ilin 5-19 aprel tarixlərində isə Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinin dəstəyi ilə Antalya şəhərində peşə təhsili müəssisələrinin mühəndis-pedaqoji heyəti üçün təşkil olunan təlimlərdə Qəbələ Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzinin əməkdaşları da iştirak etmişdir. Bu, beynəlxalq əməkdaşlıq kontekstində əhəmiyyətli bir təşəbbüs kimi qiymətləndirilir. Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinin “Peşə təhsilində beynəlxalq əməkdaşlıq” layihəsi çərçivəsində Qəbələ Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzinin kənd təsərrüfatı ixtisasları üzrə təhsil alan tələbə və məzunlarının istehsalat təcrübəsi Almaniya Federativ Respublikasının müxtəlif kənd təsərrüfatı müəssisələrində keçirilir. 2023-cü il ərzində mərkəzin 6 nəfər tələbəsi Almaniyanın müxtəlif fermer təsərrüfatlarında təcrübə keçərək, müasir kənd

təsərrüfatı texnologiyaları, təsərrüfatların idarə olunması və praktik bacarıqlar sahəsində biliklərini artırmışdır.

Kadr hazırlığına müasir yanaşmalar peşə təhsili müəssisələrində tədris metodlarının innovativləşdirilməsini tələb edir. Bu kontekstdə interaktiv təlim, layihə əsaslı öyrənmə və problem həllətmə kimi pedaqoji strategiyalar təhsilənlərin aktiv iştirakını təmin etməklə yanaşı, onların tənqidi təfəkkür, əməkdaşlıq, kommunikasiya və müstəqil öyrənmə kompetensiyalarının inkişafına da əhəmiyyətli töhfə verir. Eyni zamanda rəqəmsal texnologiyaların tədris prosesinə inteqrasiyası təlimin əlçatanlığını genişləndirir, tədris materiallarının zənginləşdirilməsinə imkan yaradır və təhsilənlərin müasir texnoloji biliklərə yiyələnməsini təmin edir.

Son illər Qəbələ Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzində rəqəmsal texnologiyaların tədris prosesinə inteqrasiyası nəzərəcarpacaq dərəcədə inkişaf etmişdir. Bu inteqrasiya müasir pedaqoji yanaşmaların tətbiqi baxımından mərkəzi nümunəvi təhsil ocaqlarından birinə çevirmişdir. Tətbiq edilən bu strategiya təhsilənlərin informasiya-kommunikasiya texnologiyaları (İKT) sahəsindəki kompetensiyalarının inkişaf etdirilməsi ilə yanaşı, tədrisin keyfiyyətinin yüksəldilməsini də hədəfləyir.

Mərkəzin tədris mühitində İKT vasitələrinin geniş tətbiqi müşahidə olunur. Bu kontekstdə müasir kompüter laboratoriyaları təhsilənlərin təcrübəli məşğələləri üçün əhəmiyyətli infrastruktur təmin edir. Sınıf otaqlarında istifadə olunan rəqəmsal proyektorlar tədris materiallarının vizuallaşdırılması və interaktiv təqdimatlar vasitəsilə öyrənmə prosesini daha effektiv və maraqlı edir. Müəllimlər tərəfindən dərslərdə “PowerPoint” təqdimatlarının və müxtəlif video-materialların istifadəsi, tədrisin dinamikliyinə və anlaşılqlılığına müsbət təsir göstərir. Bunlarla bərabər, mərkəzdə müəyyən ixtisaslar üzrə tədris materiallarının və qiymətləndirmə vasitələrinin elektron müstəviyə transferi müşahidə olunmaqdadır. “Zoom”, “Teams” və “Google Forms” kimi rəqəmsal platformalar vasitəsilə təlim materiallarının paylaşılması və əks-əlaqənin təmin olunması təhsilənlərlə müəllimlər arasında qarşılıqlı əlaqəni gücləndirir və interaktiv öyrənmə mühitinin formalaşmasına töhfə verir.

Xüsusilə qeyd etmək lazımdır ki, Yüksək Texniki-Peşə (YTP) səviyyəsi üzrə təhsil alanların rəqəmsal qiymətləndirmə nəticələri və akademik göstəriciləri bu platformalar vasitəsilə əlçatan edilmişdir ki, bu da şəffaflığı və operativliyi təmin edir.

Mərkəzin mühəndis-pedaqoji heyətinin rəqəmsal kompetensiyalarının artırılmasına da xüsusi diqqət yetirilir. Bu məqsədlə rəqəmsal resursların yaradılması və onların tədris prosesində effektiv istifadəsi mövzularında müntəzəm olaraq təlimlər təşkil olunur. Bundan əlavə, istehsalat təlimi ustaları və müəllimlər Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinin təşkilatçılığı ilə həyata keçirilən ixtisasartırma təlimlərinə cəlb edilir. Bu təlimlər pedaqoji heyətin yeni tədris metodları və texnologiyaları ilə tanış olmasına və onları öz pedaqoji fəaliyyətlərində tətbiq etmələrinə imkan yaradır. Mərkəzdə rəqəmsal texnologiyaların tədrisə integrasiyası davamlı bir proses olmaqla yanaşı, təhsilin keyfiyyətinin yüksəldilməsi və təhsilalanların müasir dövrün tələblərinə uyğun bacarıqlara yiyələnməsi istiqamətində mühüm addımlardan biridir. Gələcək perspektivdə rəqəmsal tədrisin potensial imkanlarından daha geniş miqyasda istifadə olunması və bu istiqamətdə institusional inkişafın davam etdirilməsi mərkəzin əsas prioritetlərindəndir. Müasir təhsil paradigmaları çevik və adaptiv tədris proqramlarının təklif olunmasını zəruri edir. Bu kontekstdə, modul əsaslı təhsil yanaşması tələbələrə öz fərdi maraqları və gələcək karyera ambisiyaları istiqamətində təhsil trayektoriyalarını formalaşdırmağa imkan yaradır. Eyni zamanda kompetensiya əsaslı təhsil yanaşması tələbələrin müəyyən peşə fəaliyyətlərini uğurla icra etmək üçün tələb olunan zəruri bilik, bacarıq və davranışlara yiyələnməsini əsas məqsəd kimi müəyyən edir. Bu integrasiya olunmuş yanaşmalar əmək bazarının dinamik tələblərinə operativ cavab verməyə və məzunların tez bir zamanda iş tapmasına şərait yaradır.

Müasir yanaşmalar peşə təhsili müəssisələrini davamlı peşəkar inkişaf mərkəzlərinə çevirir. Bu mərkəzlər təkcə gənc kadrların hazırlanması ilə deyil, həm də işləyən şəxslərin ixtisasartırma və yenidən hazırlıq təlimləri vasitəsilə bilik və bacarıqlarının yenilənməsi ilə də məşğul olurlar.

Müasir mərhələdə peşə təhsili müəssisələri ömürboyu öyrənmənin təşviqi və davamlı peşəkar inkişafın təmin olunması baxımından mühüm rol oynayan mərkəzlərə çevrilmişdir. Qəbələ Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzi də bu çağdaş yanaşmanı tətbiq edən qabaqcıl regional peşə təhsili müəssisələrindən biri kimi çıxış edir. Mərkəzdə ixtisasartırma, kadrların təkmilləşdirilməsi, stajkeçmə, dərəcələrin yüksəldilməsi və yaşlıların təhsili istiqamətlərində təşkil olunan kurslar əmək bazarının dəyişən tələblərinə cavab vermək məqsədi ilə işçi qüvvəsinin bilik və bacarıqlarının mütəmadi yenilənməsini hədəfləyir. Bu kurslar müxtəlif yaş və təhsil səviyyəsinə malik şəxsləri əhatə etməklə onların peşəkar inkişafına, əmək bazarında rəqabət qabiliyyətinin artırılmasına və karyera perspektivlərinin genişləndirilməsinə töhfə verir. Bu məqsədlə 2022-ci ildən etibarən Qəbələ Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzində qısamüddətli peşə hazırlığı və dərəcələrin yüksəldilməsi kursları təşkil edilir. Bu müddət ərzində işgötürənlərin sifarişi əsasında 2, Dövlət Məşğulluq Agentliyinin sifarişi ilə 1, “Böyük Qayıdış” Proqramı çərçivəsində isə 8 qısamüddətli peşə hazırlığı kursu təşkil olunaraq, uğurla başa çatdırılmışdır. Mərkəzdə həyata keçirilən bu kursları uğurla bitirən müdavimlərə müvafiq istiqamət üzrə sertifikatlar təqdim olunur ki, bu da onların əldə etdikləri bilik və bacarıqların rəsmi şəkildə tanınmasına və gələcək peşə fəaliyyətlərində tətbiqinə şərait yaradır. Mərkəzdə “Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramı” çərçivəsində peşə biliklərinin artırılması və məşğulluq imkanlarının genişləndirilməsi məqsədi ilə aşağıdakı qısamüddətli təlimlər keçirilmişdir:

2023-cü ildə təşkil edilmiş qısamüddətli kurslar	
<i>İxtisasın adı</i>	<i>Tələbə sayı</i>
elektrik qaz qaynaqçısı	15
avtoyükləyici sürücüsü	24

2024-cü ildə təşkil edilmiş qısamüddətli kurslar	
<i>İxtisasın adı</i>	<i>Tələbə sayı</i>
aşpaz-qənnadıçı	8
arıçı	10
heyvandarlıq mütəxəssisi	8
əməliyyatçı-mühasib	14
turizm təşkilatçısı	14
çilingər	7
dayə	8
barbər	11

Qəbələ Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzində tələbələrin əmək bazarına daha səmərəli integrasiyasını təmin etmək, onların peşə bacarıqlarını təkmilləşdirmək və sahibkarlıq potensialını inkişaf etdirmək məqsədi ilə müxtəlif yerli və beynəlxalq tərəfdaşlarla birgə layihə əsaslı təlimlər də həyata keçirilmişdir. Mərkəzdə “Peşəyə başla” və “Skills for the Future” (“Gələcək üçün bacarıqlar”) layihələri çərçivəsində çevik və qısamüddətli təlim proqramları təşkil edilmişdir.

Belə layihələrdən olan “Gənclərin biznes emalatxanası” layihəsi mərkəzin sonuncu kurs tələbələri və məzunları üçün nəzərdə tutulmuşdur. Layihə çərçivəsində fərdi sahibkarlıqla məşğul olmaq istəyən iştirakçılara müxtəlif istiqamətlərdə təlimlər keçirilir. Layihə iştirakçıları uyğun hesab edildikdə Dövlət Məşğulluq Agentliyi tərəfindən 6.000 AZN məbləğində avadanlıqla təmin edilir. Bu təşəbbüs regionda işsizlik səviyyəsinin azaldılmasına, peşəkar kadrların formalaşdırılmasına, həmçinin əmək məhsuldarlığının və iqtisadi fəallığın artırılmasına mühüm töhfə verməkdədir.

Kadr hazırlığında çevik təlim yanaşması

Peşə təhsili müəssisələrində kadr hazırlığı prosesinin optimallaşdırılması istiqamətində tətbiq olunan müasir pedaqoji strategiyalardan biri kimi “çevik təlim yanaşması” özünəməxsus didaktik prinsipləri və implementasiya mexanizmləri ilə seçilir. Elmi ədəbiyyatda çevik təlim yanaşması konstruktivizm və digər öyrənmə nəzəriyyələri ilə sıx əlaqədə tədqiq edilir [17]. Çevik (agile) təlim yanaşması pedaqoji və idarəetmə prinsiplərinin sintezindən yaranan, sürətlə dəyişən tələblərə çevik şəkildə cavab vermək məqsədi daşıyan bir metodologiyadır. Kökənini proqram təminatı inkişafının mürəkkəb və dinamik mühitindən alan bu yanaşma “Çevik manifest”də [4] formalaşdırılmış dəyərlər və prinsiplər əsasında təşəkkül tapmışdır. Bu prinsip və dəyərlər təhsil sahəsinə, xüsusən də peşə təhsili müəssisələrində kadr hazırlığı prosesinə uğurla integrasiya edilə bilər. Çevik təlimin təməlinə “Çevik manifest”də ifadə olunan bir sıra əsas prinsiplər dayanır:

1. *Təlim prosesində texniki vasitələr və müəyyən prosedurlar vacib olsa da, tələbələr və müəllimlər arasındakı canlı ünsiyyət, əməkdaşlıq*

və fərdi yanaşma daha önəmlidir.

2. *Təlimin əsas məqsədi tələbələrin real işdə tətbiq edə biləcəyi konkret bacarıqlar əldə etməsidir. Həddindən artıq nəzəriyyə və sənədləşmə praktik tətbiqə mane ola bilər.*

3. *Təlim proqramlarının hazırlanması və həyata keçirilməsi prosesində tələbələrin və işəgötürənlərin ehtiyacları nəzərə alınmalı, onlarla davamlı əməkdaşlıq qurulmalıdır.*

4. *Əmək bazarının dinamikliyi və texnoloji tərəqqi təlim proqramlarına operativ düzəlişlər etməyi tələb edə bilər. Çevik yanaşma sərt planlara kor-koranə riayət etməkdən daha çox dəyişikliklərə çevik şəkildə adaptasiya olmağı vurğulayır.*

Çevik təlim yanaşmasının fundamental xüsusiyyətləri və müxtəlif təhsil mühitlərində implementasiya imkanları aşağıdakı şəkildə təqdim edilə bilər:

• İterativ (təkrarlanan) təlim mərhələləri.

Təlim prosesi qısamüddətli (məsələn, bir neçə həftəlik) mərhələlərə bölünür. Hər mərhələdə təlimin müəyyən bir hissəsi tamamlanır və nəticələr qiymətləndirilir. Bu, irəliləyişi davamlı olaraq izləməyə və tələblərə uyğun düzəlişlər etməyə imkan verir. Mərkəzdə də hər bir modulun tamamlanmasından sonra həmin modul üzrə aralıq qiymətləndirmə həyata keçirilir. Bu mərhələdə təhsilənlərin modul üzrə nəzərdə tutulmuş nəticələri, mənimsəmə səviyyəsi qiymətləndirilir və əldə olunan nəticələr tədris şöbəsi tərəfindən sistemli şəkildə toplanılaraq ümumiləşdirilir. Təlimin sonunda isə tələbələrin əldə etdikləri səriştələrin obyektiv və şəffaf şəkildə qiymətləndirilməsi məqsədi ilə müvafiq qiymətləndirmə komissiyası yaradılır. Komissiyanın fəaliyyəti və qiymətləndirmə prosesi müvafiq qaydada protokollaşdırılır.

• **İnkremental (mərhələli) inkişaf.** Hər mərhələnin sonunda tələbələr müəyyən bilik və bacarıqlar əldə edirlər. Bu, tələbələrin mürəkkəb bacarıqları addım-addım mənimsəməsini təmin edir.

• **Davamlı rəy və qiymətləndirmə.** Hər mərhələnin sonunda tələbələrdən, müəllimlərdən və işəgötürənlərdən rəy alınır. Bu rəylər növbəti mərhələnin planlaşdırılması və təkmilləşdirilməsi üçün əsas rol oynayır. Qiymətləndirmə yalnız müəyyən bir mərhələnin sonunda deyil, büt

tün proses boyu davamlı şəkildə həyata keçirilir.

- **Əməkdaşlıq və kommunikasiya:** Çevik təlim tələbələr, müəllimlər, mentorlar və işəgötürənlər arasında sıx əməkdaşlığı və effektiv kommunikasiyanı tələb edir. Müntəzəm görüşlər, müzakirələr və bilik mübadiləsi təlimin keyfiyyətini artırır.

- **Çevik planlaşdırma:** Ənənəvi təlim modellərində uzunmüddətli, detallı planlar hazırlanarkən çevik təlimdə planlar daha adaptiv olur. İlk plan ümumi istiqamətləri müəyyənləşdirir, lakin hər bir mərhələnin nəticələrinə əsasən planlar davamlı olaraq təkmilləşdirilir.

- **Dəyərə yönəlmə.** Çevik təlimin əsas məqsədi tələbələrə əmək bazarında real dəyər yarada biləcək bilik və bacarıqları qazandırmaqdır. Təlim proqramları işəgötürənlərin konkret ehtiyaclarına cavab verməyə yönəldilir.

Peşə təhsili müəssisələrində çevik təlim yanaşmasının tətbiqi yollarından biri əmək bazarının tələblərinə operativ cavab vermək üçün qısamüddətli, konkret bacarıqlara yönəlmiş intensiv kursların təşkil edilməsidir. Moduləsaslı təlim proqramları da yanaşmanın tətbiqinin əsas yollarındadır. Bu zaman təlim proqramları müstəqil, lakin bir-biri ilə əlaqəli modullara bölünür. Bu, tələbələrə öz ehtiyaclarına və maraqlarına uyğun təlim trayektoriyası seçmək imkanı yaradır. Çevik yanaşmanı layihə əsaslı öyrənmə prosesinə də tətbiq etmək mümkündür. Belə ki, bu integrasiya çərçivəsində layihələrin qısa mərhələlərə bölünməsi onların daha çevik və uğurlu şəkildə reallaşdırılmasına imkan yaradır. Çevik yanaşmanın tətbiqi zamanı işəgötürənlərlə sıx əməkdaşlıq təmin edilməli, hətta təlim proqramlarının hazırlanması və qiymətləndirilməsi prosesində onların iştirakına şərait yaradılmalıdır.

Tədris prosesinin effektivliyinin təmin edilməsində təhsilalanların motivasiyası, demək olar ki, bütün mövcud pedaqoji yanaşmaların tətbiqi kontekstində əsaslı və əhəmiyyətli rol oynayır. Sertifikatlaşdırma təhsilalanların motivasiyasının artırılması və tədris prosesinin səmərəliliyinin təmin olunmasında əhəmiyyətli bir mexanizm kimi dəyərləndirilir. Bu baxımdan qısamüddətli mərhələlərin sonunda əldə edilmiş spesifik bacarıqları təsdiqləyən sertifikatların

təqdim edilməsi məqsəduyğundur. Sertifikatlaşdırma təhsilalanların motivasiyasını yüksəltməklə yanaşı, onların əmək bazarındakı rəqabət qabiliyyətinin artırılmasına da əhəmiyyətli töhfə verir. Bu tip sertifikatlaşdırma prosesi Qəbələ Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzində də sistemli şəkildə həyata keçirilir. Mərkəzdə təşkil olunan kursların uğurla başa çatdırılması nəticəsində müvafiq istiqamətlər üzrə təqdim olunan sertifikatlar yalnız tədris prosesinin yekun mərhələsini təsdiqləməklə kifayətlənmir, həm də təhsilalanın müəyyən sahə üzrə praktiki və nəzəri hazırlıq səviyyəsini sənədləşdirir. Beləliklə, sertifikatlaşdırma prosesi biliklərin qiymətləndirilməsi və tanınması baxımından etibarlı bir alət kimi çıxış edərək, ümumi təhsil strategiyalarının səmərəliliyinə və əmək bazarına yönəlmiş təlim-tədris modellərinin effektivliyinə töhfə verir.

Peşə təhsili sahəsində çevik yanaşmanın təməl daşlarından biri təlim proqramlarının moduləşdirilməsi və qısa təlim dövrlərinə (sprintlərə) bölünməsidir. Bu strategiya daha çevik, idarə olunan və tələbələrin irəliləyişini daha yaxşı izləməyə imkan verən bir struktur yaradır. Azərbaycanda da peşə təhsili sahəsində bir sıra təlim proqramlarında moduləsaslı struktur və mərhələli öyrənmə modeli tətbiq olunur. Bir sözlə, çevik təlim yanaşması peşə təhsili müəssisələrində əmək bazarının tələblərinə adekvat cavab verə bilən, praktik bacarıqlara yiyələnmiş və yüksək motivasiyalı kadrlar hazırlamaq üçün perspektivli bir yoldur. Onun əsas prinsiplərinin və xüsusiyyətlərinin tətbiqi təlim prosesini daha çevik, tələbə mərkəzli və əməkdaşlığa əsaslanan bir modelə çevirməyə imkan yaradır. Lakin yanaşmanın uğurlu tətbiqi üçün müəssisənin bütün səviyyələrində bu barədə məlumatlılığın artırılması, effektiv planlaşdırma və koordinasiya mexanizmlərinin yaradılması, eləcə də işəgötürənlərlə sıx əməkdaşlığın təmin edilməsi vacibdir.

İnkişaf perspektivləri

Müşahidə olunan tendensiyalar göstərir ki, kadr hazırlığı prosesinin davamlı inkişafını təmin etmək üçün bir sıra istiqamətlər üzrə kompleks tədbirlərin həyata keçirilməsi zəruridir. Bu kontekstdə aşağıdakı istiqamətlər üzrə institusional islahatlar və strateji yanaşmalar xüsusilə aktuallıq kəsb edir:

- Əmək bazarının sürətlə dəyişən ehtiyacları *tədris proqramlarının mütəmadi olaraq yenilənməsini*, modullaşdırılmış strukturlar əsasında formalaşdırılmasını və çevik təlim modellərinin tətbiqini tələb edir. Bu yanaşma qısamüddətli və məqsədyönlü təlim formatları, spesifik bacarıqlar üzrə sertifikatlaşdırma mexanizmləri vasitəsilə məzunların əmək bazarında rəqabət qabiliyyətinin artırılmasına şərait yaradır.

- *Təhsilin praktiki yönümlülüğünün artırılması* məqsədi ilə işəgötürənlərin tədris prosesinə sistemli integrasiyası, tədris planlarının hazırlanması, qiymətləndirmə meyarlarının müəyyənəndirilməsi və istehsalat təcrübələrinin təşkili mərhələlərində onların birbaşa iştirakının təmin olunması mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Belə əməkdaşlıq modeli həm məzunların işə düzəlmə göstəricilərinə, həm də müəssisələrin kadr ehtiyaclarının effektiv ödənilməsinə müsbət təsir göstərir.

- *Peşə təhsilində beynəlxalq integrasiyanın gücləndirilməsi* global əmək bazarında rəqabətqabiliyyətli mütəxəssislərin hazırlanmasına mühüm töhfə verir. Beynəlxalq proqramlarda iştirak, eləcə də İKT əsaslı virtual mübadilə platformalarından istifadənin genişləndirilməsi təhsil müəssisələrinin institusional inkişafına və beynəlxalq nüfuzunun artmasına şərait yaradır.

- *Rəqəmsal bacarıqların peşə təhsilinin ayrılma tərkib hissəsinə çevrilməsi* strateji prioritetlərdən biri kimi dəyərləndirilir. Rəqəmsal bacarıqlar, ümumilikdə peşə təhsilində yeni dövrün açarıdır.

- *Keyfiyyətli tədris mühitinin formalaşdırılması* müəllim heyətinin bilik və bacarıqlarının sistemli şəkildə yenilənməsini tələb edir. Daxili ixtisasartırma proqramlarının təşkili, beynəlxalq təlim və təcrübə mübadiləsi imkanlarının artırılması, həmçinin pedaqoji heyətin tədqiqat fəaliyyətinin təşviqi bu istiqamətdə effektiv mexanizmlər hesab olunur.

- *Təhsilin regionların sosial-iqtisadi inkişaf prioritetlərinə uyğunlaşdırılması* təhsil müəssisələrinin lokal sənaye və xidmət sektoru subyektləri ilə əməkdaşlığının sistemli şəkildə qurulması və əmək bazarının spesifik ehtiyaclarına operativ cavab verən kadr hazırlığı modelinin tətbiqi regionların dayanıqlı inkişafına xidmət edən vacib istiqamətlərdən biri kimi çıxış

edir.

- *İnnovativ təlim mühitinin formalaşdırılması* da strateji prioritetlərdən biridir. Peşə təhsilində praktiki hazırlığın effektivliyini artırmaq məqsədi ilə real iş mühitinə maksimal yaxınlaşdırılmış laboratoriyaların və simulyasiya mərkəzlərinin qurulması, maddi-texniki bazanın mütəmadi olaraq yenilənməsi və müasir tədris avadanlıqlarının tətbiqi tələbələrin nəzəri biliklərini praktik bacarıqlara çevirmək imkanlarını genişləndirir.

Nəticə. Aparılmış tədqiqat nəticəsində müəyyən edilmişdir ki, peşə təhsili müəssisələrinin regionların sosial-iqtisadi inkişafında rolu getdikcə artmaqdadır və bu müəssisələrin müasir təhsil paradigmaları əsasında transformasiyası strateji əhəmiyyət kəsb edir. Regionun qabaqcıl təhsil müəssisələrindən olan Qəbələ Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzinin təcrübəsi göstərir ki:

- *işəgötürənlərlə institusional əməkdaşlıq modeli əmək bazarına uyğun kadrların hazırlanmasını təmin edir;*

- *beynəlxalq əməkdaşlıq tələbə və müəllimlərin bilik, bacarıq və təcrübələrinin artırılmasına real töhfə verir;*

- *rəqəmsal texnologiyaların tədrisə integrasiyası təhsilin keyfiyyətini və səmərəliliyini yüksəldir;*

- *çevik təlim yanaşması və moduləsaslı proqramlar tələbələrin fərdi öyrənmə trayektoriyalarını dəstəkləyir;*

- *qısamüddətli və ehtiyacları uyğun təlimlər regional əmək bazarının tələblərinə operativ cavab verməyə imkan yaradır;*

- *təlimin keyfiyyətinin yüksəldilməsi ilə yanaşı, infrastrukturun müasirləşdirilməsi və müəllim heyətinin peşəkarlığının artırılması regionlarda iqtisadi aktivliyi stimullaşdırır;*

- *təhsil müəssisələrinin fəaliyyətində dövlət və özəl sektor əməkdaşlığı yerli şəraitə uyğun modul tədris proqramları və kompetensiyaya əsaslanan yanaşma əsas strukturlaşdırıcı elementlər kimi çıxış edir;*

- *peşə təhsili müəssisələrinin fəaliyyəti yalnız kadr hazırlığı ilə məhdudlaşmır, eyni zamanda onlar lokal innovasiya mərkəzlərinə çevrilərək sahibkarlıq bacarıqlarının aşılmasına və sosial inklüzivliyə töhfə verir;*

- *əmək bazarı ilə integrasiya edən tədris*

proqramları və praktiki bacarıqların önə çəkilməsi məzunların işə düzəlmə göstəricilərinin artmasına və peşə təhsilinə ictimai inamın güclənməsinə səbəb olur.

Bütün bu nəticələr peşə təhsili sisteminin davamlı inkişafı üçün struktur islahatlarının və innovativ pedaqoji yanaşmaların tətbiqinin vacibliyini bir daha təsdiq edir.

İstifadə edilmiş ədəbiyyat

1. Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Türkiyə Respublikası Hökuməti arasında peşə təhsili sahəsində əməkdaşlığa dair Protokol, 2021.
2. “Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramı”nın təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı, 2022.
3. Bazelyuk O. The content and structure of the digital culture of vocational education institutions teachers’ staff. Professional Pedagogics, 2018, 16, pp.81-87.
4. Beck K., Beedle M., Bennekum A., Cockburn A., Cunningham W., Fowler M., Thomas D. Manifesto for agile software development. 2001.
5. Boti E., Damasiotis V., Fitsilis P. Skills development through agile capstone projects. In Frontiers in Software Engineering: First International Conference, ICFSE 2021, Innopolis, Russia, June 17-18, 2021, Revised Selected Papers 1, pp.97-112. Springer International Publishing.
6. Catterall J., Davis J., Yang D.F. Facilitating the Learning Journey from Vocational Education and Training to Higher Education. Higher Education Research & Development, 2014, №33(2), pp.242-255.
7. Choi S.J., Jeong J.C., Kim S.N. Impact of Vocational Education and Training on Adult Skills and Employment: An Applied Multilevel Analysis. International Journal of Educational Development, 2019, 66, pp.129-138.
8. Dougherty S.M., Lombardi A.R. From Vocational Education to Career Readiness: The Ongoing Work of Linking Education and the Labor Market. Review of Research in Education, 2016, №40(1), pp.326-355.
9. Giret J.F. Does Vocational Training Help Transition to Work? The ‘New French Vocational Bachelor degree’. European Journal of Education, 2011, №46(2), pp.244-256.
10. Kalenskyi A.A. Principles of development of state standards of vocational and technical education for concret professions based on the competency approach. Modern science and education: new realities and scientific solutions, 2017, pp.117-120.
11. Krehbiel T., Salzarulo P., Cosmah M., Forren J., Gannod G., Havelka D., Merhout J. Agile manifesto for teaching and learning. The Journal of Effective Teaching, 2017, №17(2), pp.90-111.
12. Moodie G. Identifying Vocational Education and Training. Journal of Vocational Education & Training, 2002, №54(2), pp.249-266.
13. The future of education and skills: Education 2030, Paris, OECD, 2018.
14. “Peşə təhsili müəssisələrində yüksək texniki-peşə təhsili səviyyəsi üzrə tədrisin kredit sistemi ilə təşkili Qaydası”nın təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı, 2022.
15. “Peşə təhsili pilləsində təhsilalanların atestasiyasının aparılması Qaydası”nın təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyinin Kollegiyasının Qərarı, 2019.
16. Quliyev M. Dövlət Proqramı: tələbələr xarici ölkələrdə də tanınırlar. “Respublika” qəzeti, 15 fevral, 2025, s.14.
17. Siemens G. Connectivism: A learning theory for the digital age. International Journal of Instructional Technology and Distance Learning, 2005, №2(1), pp.3-10.
18. Şirinbəyova G. Peşə təhsilinin əmək bazarının tələblərinə uyğun təşkilinin üstünlükləri. “Peşə təhsili və insan kapitalı” jurnalı, 2023, №2, s.111-116.
19. Yermolenko A.B., Nabok M.V., Shevchuk S.S., Maslich S.V., Kulishov V.S. (eds.) Development of scientific and methodical competence of teaching staff of vocational schools in the postgraduate education system. Bila Tserkva, 2021, pp.101.

N.Khalilova

Improvement of the personnel training process in regions: modern approaches, current situation and development prospects

Abstract

This article analyzes the role of vocational education institutions in ensuring the sustainable development of regions and the necessity of implementing modern approaches in the personnel training process, also emphasized the strategic importance of preparing competitive personnel in the context of globalization for regional development, substantiating the need for the existing personnel training system to adequately respond to the dynamic demands of the labor market. International cooperation and collaboration with employers are specifically highlighted as key aspects of modern approaches in the article. The successful experiences of the Gabala State Vocational Education Center in these areas are presented as examples. The didactic principles, characteristics, and implementation possibilities of the flexible learning approach in vocational education institutions are examined. Several development prospects for the continuous improvement of the personnel training system are proposed. Overall the article scientifically substantiates the significant role of vocational education in the socio-economic development of regions, analyzes the potential of modern training approaches in preparing personnel who meet contemporary requirements, and provides strategic recommendations in this direction.

Н.Халилова

Совершенствование процесса подготовки кадров в регионах: современные подходы, текущая ситуация и перспективы развития

Аннотация

В статье анализируется роль учреждений профессионального образования в обеспечении устойчивого развития регионов и необходимость применения современных подходов в процессе подготовки кадров, а также подчеркивается стратегическое значение подготовки конкурентоспособных кадров в условиях глобализации для регионального развития, обосновывая необходимость адекватного реагирования существующей системы подготовки кадров на динамичные требования рынка труда. В статье особое внимание уделяется международному сотрудничеству и сотрудничеству с работодателями как ключевым аспектам современных подходов. В качестве примеров представлены успешные практики Габалинского Государственного Центра Профессионального Образования в этих направлениях. Рассматриваются дидактические принципы, характеристики и возможности внедрения подхода гибкого обучения в учреждениях профессионального образования. Предлагается ряд перспектив развития для непрерывного совершенствования системы подготовки кадров. В целом статья научно обосновывает важную роль профессионального образования в социально-экономическом развитии регионов, анализирует потенциал современных подходов к обучению в подготовке кадров, отвечающих современным требованиям, и представляет стратегические рекомендации в этом направлении.